

Vergaderjaar 2022–2023

31 765

Kwaliteit van zorg

Nr. 795

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 augustus 2023

Sinds 2014 werken universitair medische centra (umc's) binnen het Citrienfonds samen met als doel om een duurzame gezondheidszorg te bevorderen. Binnen het Citrienfonds 1 (2014–2018) hebben de umc's gewerkt aan duurzame en breed inzetbare zorg en als vervolg daarop is het Citrienfonds 2 (2019–2022) gestart waarbij de focus lag bij de implementatie en borging van de programmaresultaten in de praktijk.

Met deze brief bied ik uw Kamer de «eindevaluatie van het Citrienfonds 2019–2022 » aan, die is uitgevoerd door SeederDeBoer. Ik zal in deze brief een toelichting geven op het Citrienfonds 2, inclusief de verschillende programma's daarbinnen. Vervolgens zal ik de belangrijkste uitkomsten uit de evaluatie benoemen en mijn beleidsreactie daarop. Tot slot ga ik in op het vervolg van het Citrienfonds.

Citrienfonds 2 (2019–2022)

De uitvoering van het Citrienfonds 2 heeft plaatsgevonden via vier programma's die vanuit het Citrienfonds 1 zijn gestart, namelijk:

- Doen of laten?
Binnen dit programma was de ambitie om te komen tot betere kwaliteit van zorg door het reduceren van niet-gepaste zorg. Hiertoe zijn 13 nieuwe projecten opgestart en zijn 5 projecten uit Citrien 1 opgeschaald.
- Naar regionale oncologienetwerken
Via projecten en proeftuinen is een bijdrage geleverd aan de doorontwikkeling van goed georganiseerde (regionale) oncologienetwerken.
- E-Health
Binnen dit programma zijn drie landelijke telemonitoringprojecten uit Citrien 1 opgeschaald met als doel het aantoonbaar bevorderen van duurzame en toekomstgerichte zorg op de juiste plek.

- Registratie aan de Bron
Binnen dit programma zijn pilots en projecten uitgevoerd die bijdragen aan een breder gebruik van standaarden en verspreiding en borging van eenheid van taal, verbetering in systemen en andere manieren van werken met als doel betere zorg door eenduidig registreren voor meervoudig gebruik.

De implementatie en borging van de programmaresultaten uit het Citrienfonds 1 waren de uitgangspunten bij het Citrienfonds 2. De Nederlandse federatie van universitaire medische centra (NFU) en de zeven umc's hebben samen de coördinatie van het Citrienfonds 2 verzorgd. ZonMw heeft, op mijn verzoek, de beoordeling, monitoring en evaluatie uitgevoerd.

Belangrijkste punten eindevaluatie Citrienfonds 2019–2022

De evaluatie, die in opdracht van ZonMw door SeederDeBoer is uitgevoerd, heeft als doel om inzicht te krijgen in welke mate de doelstellingen van het programma zijn behaald. Op basis van de bevindingen zijn de volgende hoofdconclusies geformuleerd:

1. De resultaten van het Citrienfonds 2 leggen een veelbelovende basis voor landelijke implementatie en opschaling in de toekomst;
2. De meer resultaatgerichte en – sturende programma-aanpak draagt bij aan waardevolle resultaten;
3. Het Citrienfonds 2 kenmerkt zich door toegenomen samenwerking en betrokkenheid op koepelniveau en tussen de umc's. Tegelijkertijd blijft verankering van de programmaresultaten op de zorgbrede werkvloer uit;
4. De doelstellingen van het Citrienfonds 2 blijken te ambitieus en sluiten onvoldoende aan bij de uitgangspositie, fase van innovatie en invloedssfeer van de programma's;
5. Er is een grote mate van vrijblijvendheid en afhankelijkheid van in-kind investeringen van betrokken partijen;
6. Partijen onderkennen dat programmaresultaten breder moeten worden opgevolgd, vanuit meer samenhang, regie en kaders.

Op basis van deze hoofdconclusies worden enkele aanbevelingen gedaan die samen met de begeleidingscommissie zijn opgesteld.

1. Stel vooraf, vanuit brede betrokkenheid, realistische doelstellingen op voor landelijke innovatie- en implementatieprogramma's passend bij de fase van innovatie en h(erken) de uitgangssituatie en de brede context.
2. Organiseer implementatie en landelijke opschaling vanuit brede betrokkenheid en een gedeelde ambitie. Werk vanuit de plek waar, en de schaal waarop, het in de toekomst moet landen. Kies van daaruit de meest passende gezamenlijke route. De opgebouwde kennis, netwerkenverbindingen en resultaten van het Citrienfonds 2 kunnen worden benut om de ambities van het Integraal Zorgakkoord (IZA) te realiseren.
3. Zorg voor de juiste, toereikende middelen en prikkels zodat de werkvloer betrokken is en zich kan committeren aan het opstellen en realiseren van de implementatiedoelstellingen.

Beleidsreactie

Allereerst wil ik de betrokken partijen binnen het Citrienfonds danken voor hun inspanningen en behaalde resultaten. ZonMw voor de regie op het Citrienfonds, de beoordelingscommissie die onder andere de kwaliteit van de programma's heeft beoordeeld, de NFU, de umc's en projectgroepen voor hun inzet bij de verschillende programma's.

Ik onderschrijf op hoofdlijnen de conclusies en de aanbevelingen van de eindevaluatie. Het Citrienfonds 2 heeft een positieve bijdrage geleverd aan het bevorderen van een duurzame gezondheidszorg. De onderliggende programma's zijn erin geslaagd om de innovatie die zijn geïnitieerd tijdens Citrienfonds 1, mede door toegenomen samenwerking, verder door te ontwikkelen.

Ik constateer ook dat de doelen die bij de start van dit programma zijn gesteld maar ten dele zijn bereikt. Zo blijkt uit de eindevaluatie dat de gedane inspanningen nog niet hebben geleid tot de gewenste landelijke implementatie en opschaling en dat de impact voor zorgprofessionals, patiënten en bestuurders daarmee minder groot is dan was beoogd.

Verder wil ik een oproep doen aan de NFU en de overig betrokken partijen om de inspanningen die zijn gedaan in Citrienfonds 1 en 2 niet verloren te laten gaan en in te zetten voor goede borging van de bestaande programma's. Het is belangrijk om de basis die is opgebouwd door te zetten naar verdere implementatie en opschaling zodat de innovaties daadwerkelijk meer impact kunnen toevoegen aan de praktijk.

Citrien 3.0

In het IZA is afgesproken dat onderzocht wordt op welke wijze het Citrienfonds samen met de programma's topzorg en doelmatigheidsonderzoek doorgang kan vinden. Voor deze programma's is € 25 miljoen per jaar beschikbaar uit de sectorspecifieke, geormerkte transformatiemiddelen voor medisch specialistische zorg. Op dit moment vindt in overleg met de betrokken partijen uitwerking van deze programma's plaats. ZonMw zal in afstemming met deze partijen een programmaplan uitwerken. Zoals aangegeven neem ik de aanbevelingen uit de eindevaluatie ter harte en zal deze betrekken bij het vervolg. Als onderdeel van het programmaplan vraag ik ZonMw- concreet op te nemen op welke wijze de implementatie en opschaling van ontwikkelde innovaties zal worden bereikt. Daarbij verwacht ik dat verdergaande samenwerking hier een grote impuls aan kan geven. Met het IZA worden hier inmiddels stappen in gezet. Bij de uitwerking van het programma dient nadrukkelijk te worden aangesloten bij de doelen van het IZA. Zodra meer bekend is over de inhoud en inrichting van het programma zal ik uw Kamer hier nader over informeren.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers